

Gospodarske stvari.

Krompir in njegove kalice.

V sedanjem času se nam dozdeva primerno, če pokažemo našim bralcem na neko nevarnost za zdravje živine, ki tiči v krompirji, v njegovih kalicah. Krompir ima v sebi nekaj strupa in pravi se mu solanin. Ta strup pa je posebno v kalicah, v poganjkih, ki jih ima v tem času krompir posebno veliko in že precej razvitih. Ako se tak krompir polaga živini, ne da se poprej otrebi kalic, vzboli živinče, ki jih dobi va-se. Solanin prejde v živce, posebno tiste v hrbitišči in v glavi ter jim jemlje moč, da jim postane hod težek, če se še kaj druga ne pripeti.

Izpozna se ta bolezen na živini lahko in še tudi ozdravi se, ne da gre živinčetu za življenje, vendar pa se je človek lahko prestraši, izlasti če je ne izpozna hitro. Ako dobi živinče taci kalic več va-se, noče več žreti in stoji v hlevu, kakor da ima strene noge, ter pobeša še glavo. Oko otrpne in vezna kožica v očesu je močno rdeča, žila pa bije veliko hitreje. Ako ženeš tako živinče iz hleva, gre ti, kakor da je omočeno, pade na kolena in kite so omahnjive ter ne služijo več živali dobro.

Ozdravi se živinče največkrat že s tem, da se mu daje druge klaje, take, ki jo rado žre, popolnem pa se naj odpravi krompir iz klaje. V štirih do šestih dni je potem živinče že zdravo in je za rabo. Po tem takem je treba sedaj prividnosti pri polaganji krompirja. Strup se iz kalic ne odpravi, če jih skuhaš, zato ne kaže druga, kakor da obereš poprej kalice s krompirja in ga še le tedaj pripraviš za klajo živine. K temu še lahko povemo, da krompir, ki ima že kalice, nima več redilnih snovi v sebi, vsaj veliko manj, kakor tak, ki še ne kali. Kakor se torej vidi, stori človek najbolje, da shranjuje krompir tako in na takem kraju, da ne začne prehitro gnati kalic iz sebe. To pa je le mogoče na suhem in prezračnem kraju; posebno v spomladi, ko se ni več bati, da zmrzne.

Sejmovi. Dne 20. aprila pri sv. Lenartu v Mislinji. Dne 23. aprila v Hočah, v Ivniku, pri sv. Juriji na Pesnici, v Ljutomeru, na Ptujski gori, v Šoštanji, v Podčetrtku. Dne 24. apr. pri sv. Juriji na j. žel., pri Mariji Snežnici in v Zdolah.

Dopisi.

Iz Šmarijskega okraja. (Raznoterosti.) Na veliko nedeljo ob 9. uri dopoludne se je na tukajšnjem sodnijskim poslopji po 29 letih zopet bela zastava izobesila. Res velika redkost. Ni bilo namreč nobenega jetnika v

zaporu. Zadnja jetnica je šla namreč iz zapora o zgorej omenjeni uri; bila je zaprta, ker je kokoši kradla. — Veliko čudo je na naši na ravnost čisto slovenski pošti; ako v uradno sobo stopiš, vidiš po stenah samo nemške odloke. Se ve, da slovenskemu ljudstvu tega ni treba brati, kar odloči c. k. poštno raznateljstvo v Gradci, saj se je v nemškem Gradci odločilo, dosti temu! Naša poštna opraviteljica je rojena Nemka, sicer pa prav izobrazena ter proti vsakemu prav prijazna; za tega del se menda reč od strani občinstva prezira. — V ponedeljek so bili pri tukajšnji rokodelski zadrugi dva kovaška učenca „prosta“ povedali, in sicer je to Blaž Štumberger iz Rečice in Simon Mešček iz Hajnskega. Običajno je pri rokodelskih zadrugah, da vsaki, ki hoče, da se prost napove, mora prinesiti nek izkaz, da zna resnično v svojem rokodelstvu dobro delati. Zato je naredil prvi prav umetno izdelane trsne škarje, take, da jih še marsikateri stari kovač ne naredi, drugi pa konjsko podkvo, ki je bila tudi prav izvrstno delo. — Preteklo je že več, kakor leto, da je nek poštenjak prosil v Lemberškem, sicer majhnem trgu, za oštirsko obrt. To pa se mu je od politične gosposke odbilo s tem odlokom, da tri obstoječe krème popolnoma zado- stujejo potrebam ljudstva. Ali pa se ne zna za to, da ima mali trg 6 dobro obiskanih sejmov, pri teh pa na vseh treh krémah vsakokrat že ob 1. ali 2. uri popoludne česa zmajka, ali kruha ali mesa, ali piva? In pripetilo se je že ondi, da je tudi vina zmanjkalo. Sicer so pa omenjene tri krème skorej ves čas po zimi zaprte. Poleti pa se malo kedaj dobi kaj jesti, in včasih še kruha ne. Zakaj le tedaj omenjeni poštenjak ne dobi krémarske obrti? Menda že zato ne, ker je z dušo in telom Slovenec. Ne spada namreč k društvu Südmark. Slovenci se pač zmirom v kot tiščijo in kolikor mogoče, se jim pravice kratijo.

Iz Preborja. (Spomin blage žene.) (Konec.) Na dan pokopa so domači preč. g. župnik blagoslovili trugo pred domačo hišo in potem se je začel pomikati dolgi spreved proti farni cerkvi, dobro pol ure hoda. Nenavadno za tukajšnje kraje je bilo videti krasne vence na trugi rajne, in zadi žalujoče mestne gospode z gospemi soprogami, a nenavadno veliko je bilo pa tudi ljudi, da enakega pogreba še tukaj ne pomnijo; od vseh krajev, od vsake steze so hiteli ljudje zadnjo čast skazat rajni. Ko so trugo rajne v cerkev zanesli, so se vršile mrtvaške bilje in molitve, potem stopijo župnik na prižnico in začnejo z besedami: „Blagor njim, ki v Gospodu zaspé, kajti njih dobra dela gredo za njimi“ ter opisujejo z ginljivimi besedami življenje rajne. Vse je plavalo v solzah in gotovo ni bilo enega suhega očesa v cerkvi, pač najboljši dokaz, kako priljubljena je bila rajna!

Po črni sv. maši je bil pogreb. Zadnjokrat je solnce posijalo v ozko, temno hišico! Že je poldne preteklo, ko so se zadnji spremljevalci vračali domov. Blaga rajna počiva na strani svojega pred 11 leti umrlega moža Jakoba Vrečko, čegar nagrobni napis: „Življenje vse si skrbel zvesto. — Za blagor žene, in otrok. — Zda ni Te več! — o spavaj sladko! — Dokler nas zopet združi Bog!“ — bo tudi njen grob kinčal. Truplo njeno sicer počiva, a njen spomin, njen izgled naj živi med nami, posebno med slovenskimi gospodinjami! Lehka jej zemljica! Blag jej spomin!

Iz Dramelj. (Volilne sitnobe.) Ni v navadi pri nas, da bi svetu kaj poročali o sebi, če ravno več vaših listov k nam prihaja. Zdaj se mi zdi vredno, da tudi o nas bralci kaj izvejo. Pri nas, kar že stari možje pomnijo, ni bilo sitnobe ali prepira pri volitvi, letos smo to včakali in kaj je temu krivo? Druga ne vem povedati, kakor nekaj gospôde se je zacimilo v občini in za to že imamo dve stranki, in kjer te dve stranki, tam je gotovo prepir, kakor se to godi zdaj pri nas, kar prej nikoli. Volitvo smo imeli že pred tremi meseci in ta čas se je gosposka banda in pa njeni privrženci z vso močjo pripravila za volitev, tudi pooblastila so si dobili, in še nekateri celo niso vedeli, da imajo oni od njih pooblastila. Le potem se je izvedelo. In zavoljo tega se je poskrbelo, da se je pritožba vložila in nato je okr glavarstvo ovrгло volitev in nam zdaj drugo zapovedalo. Zdaj se tudi kmetje bolj napravljajo za volitev, ker prej jih je le malo prišlo. Zdaj pa si mislijo, kaj bi znalo priti, ko bi nas ta majhna peščica gospodov komandirala. Za kmete so zdaj slabi časi. Bog nam daj boljših ali naj bo dosti za zdaj; še pa drugokrat kaj Kmetje, dobro torej premislite, in stopite na dan volitve naprej in dajte glas tistim, katere izpoznate, da se jim lahko zaupa blagor naše srenje.

Iz Radovljice na Kranjskem. (Roparski napad na duhovnika.) Necega večera koncem meseca februarja t. l. skrnil se je v Brežnici, okraji Radovljiškem, v tamošnjem farovži nek potepin z namenom uže ostarelega a kakor je mislil, jako premožnega župnika, č. g. Vinko Mayr a v spanji napasti, umoriti ter potem vse v njegovi sobi se nahajajoče gotovine polastiti. Ko napoči čas počitka, vlegli so se g. župnik v svoji spalnici v prvem nadstropji, a niso kaj hudega slutili, zato se tudi po noči v svoji spalnici niso zaprli. To navado je moral lopov dobro znati, kajti skrnil se je v sosednjo sobo ter ondi mirno čakal do polnoči in potem ko je mislil, da g. župnik že trdo spi, vstopi s svečo in sekuro pri nezaklenjenih vratih v spalnico, hotoč svoj grozoviten načrt izpeljati ali varal se je, ker se g. župnika slučajno osodepolni večer zaspanec dolgo ui polotil, so napravili si

zopet luč ter prebiral neko knjigo, ko je lopov prilomastil v spalnico, nevedoč, da imajo še luč. Gospod župnik zagledavši prišleca, menili so, da pride cerkvenik in bode treba iti na nujno sprevidenje; vprašajo ga torej, kaj je novega, ali hudobnežu, ko vidi v svoji iznenadosti, da ne bode mogel tiho kaj opraviti, upadlo je srce in je neodločno zahteval denarja ali pa življenje ter skočil na župnika, ki so bili že brzo iz postelje vstali in jeli za pomoč klicati, s sekuro. Zadel pa je le roko in jo je precej ranil; ker je pa le uvidel, da je sedaj sam v zanjko zabredel in da bi se mu huda skuhala, ko bi dospeli ljudje ter njega tukaj zasačili, pobrisal jo je še o pr vem času skoz vrata v sosednjo sobo, od koder je bil prišel, potem pa je pri oknu na tla skočil in ubežal v daljno noč. Kakor se sliši, je zlobnež odšel svetni kazni, ker ga sodnija ni mogla zaslediti, a doletela ga je očitvidno pravična božja kazen, kajti v bolnišnici je končal svoje življenje ter je neki še pred svojo smrtjo obstal, da je on bil g. župnika napadel.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Da je vladi resnica s česko-nemško spravo, za to nam je znamenje shod zaupnih mož iz obeh strank, ki se posvetuje te dni na Dunaji o načrtih novih postav, katerih bode treba, ako jim naj obvelja sprava in ne ostane le na papirji. — Kakor po večih mestih, tako ima tudi Praga, glavno mesto Čehov, nevoljo z delalci; sedaj ondi peki pohajajo brez dela, dokler jim mojstri ne dajo za 15% večjega plačila in dela le po osem ur na dan. Malo to ni, kar se v tem terja. — Pogreb knezonadškofa dr. Ederja v Solnemgradu je bil v ponedeljek sijajno znameuje za občeno spoštovanje, ki ga ima kršč. ljudstvo do svojih višjih pastirjev. — Naši nemški sosedje na Gorenjem Štajarji že delajo priprave za volitve v dež. zbor. Stranka nemških konservativcev se nadja, da si pridobi vsaj dva poslanca več, kakor jih ima doslej. Nam bi bilo to prav ljubo, kajti ta stranka je še kolikor, toliko pravična tudi nasproti slov. ljudstvu. — Kmečka zveza ali „bauernbund“ dela po Koroškem raboto za liberalno gospôdo in sili posebno v slov. občinah v volilce, naj si izberó za dež. poslanca le kmeta, se ve, da tacega, ki hodi v gosposki suknji in nosi koš nemškutarije na hrbitišči za liberalno gospôdo. — V Ljubljani bije se letos hud boj pri dopolnilnih volitvah v mestni zastop. V tretjem volilnem razredu so dobili možje „neodvisne meščanske stranke“ veliko večino in tako bode brž tudi v ostalih razredih. Dobro, če bode potlej le mir, ne pa vedni prepir, tak, kakor je sedaj v času volitve! — Župnije litijskega okraja prosijo c.